

УДК 78.072(477)(092)

Людомир Філоненко, доктор філософії, завідувач кафедри музикознавства та фортепіано
Інституту музичного мистецтва, член НСКУ і НТШ

Олександра Німилович, доцент кафедри музикознавства та фортепіано
Інституту музичного мистецтва, член НСКУ і НТШ
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

НАУКОВИЙ ДОРОБОК СТЕФАНІЇ ПАВЛИШИН В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

У статті висвітлено зміст і роль нового видання бібліографічного довідника, присвяченого доробку видатної вченої-музикознавиці Стефанії Павлишин, у якому вона постає у своїх працях і висловах сучасників. Стаття покликана для ширшого розповсюдження праці в Україні та за кордоном як важливого чинника в забезпеченні інформаційних потреб мистецтвознавців.

Ключові слова: Стефанія Павлишин, бібліографічні довідники, наукові праці, творчість, музикознавство.

Літ. 5.

Людомир Філоненко, доктор філософії, заведуючий кафедрою музикознавства та фортепіано
Інституту музичного мистецтва, член НСКУ і НТШ

Олександра Німилович, доцент кафедри музикознавства та фортепіано
Інституту музичного мистецтва, член НСКУ і НТШ
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

НАУЧНОЕ НАСЛЕДИЕ СТЕФАНИИ ПАВЛИШИН В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ УКРАИНЫ

В статье освещается содержание и роль нового издания библиографического справочника, посвященного выдающейся ученому-музыковеду Стефании Павлышин, в котором она предстает в своих трудах и изречениях современников. Статья призвана для более широкого распространения научного труда как в Украине, так и за рубежом и является важным фактором в обеспечении информационных потребностей искусствоведов.

Ключевые слова: Стефания Павлышин, библиографические справочники, научные работы, творчество, музыковедение.

Lyudomyr Filonenko, Doctor of Sciences (Philosophy), Head of the Music Studies and
Piano Playing Department, the Institute of Musical Art

Oleksandra Nimylovych, Associate Professor of the
Music Studies and Piano Playing Department, the Institute of Musical Art,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

THE SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF STEFANIA PAVLYSHYN IN THE UKRAINIAN SOCIO-CULTURAL SPHERE

The present article highlights the content and the role of the new edition of bibliographic reference book that is dedicated to the works of an outstanding musicologist Stefania Pavlyshyn, in which she appears in her creative works and sayings of her contemporaries. The article aims to widespread work in Ukraine and abroad as an important factor in ensuring of the information needs of art critics.

Keywords: Stefania Pavlyshyn, bibliographic reference books, research papers, creative work, musicology.

Постановка проблеми. З кожним роком в Україні збільшується масив біо-бібліографічних видань і найбільш поширеним стало укладання персональних бібліографічних довідників про життя й наукову діяльність вчених. Вони виконують ряд важливих функцій: інформаційне забезпечення потреб користувачів, відображення стану розвитку

науки, освіти і практики, сприяння проведенню наукових досліджень.

Правдивий митець, людина високого таланту, завжди відверта зі своїм читачем чи слухачем. До цієї когорти належить музикознавець Стефанія Павлишин. Світ її зацікавлень і їх розкриття у друкованих засобах полонить читача з першого ж прочитаного рядка і залишає глибоке враження,

адже вчена завжди щира, її слова проникають глибоко в душу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Різносторонній доробок Стефанії Павлишин залишається ще недостатньо розкритим, хоча останніми роками з'являються ґрунтовні публікації науковців Дагмари Дувірак, Марії Загайкевич, Володимира Задерацького, Лідії Грабар, Володимира Грабовського, Любова Кияновської, Маргарити Кривенко, Ігоря Мацієвського, Роксолани Мисько, Лілії Назар-Шевчук, Надії Письменної, Людомира Філоненка, Олександри Німилевич, які розкривають наукову і творчу діяльність мисткині.

Нещодавно з нагоди 85-річчя від дня народження і 60-річчя наукової діяльності видатної вченої-музикознавця у львівському видавництві "Растр-7" побачив світ бібліографічний довідник "Стефанія Павлишин у своїх працях і висловах сучасників". Книжка ця, вже друге, доповнене видання, перше ж з'явилося у 2005 році. Ця праця охоплює різноманітні ділянки багатой творчо-наукової діяльності С. Павлишин і, безумовно, є корисною передусім для дослідників історії українського й зарубіжного музичного мистецтва, так і для широкого загалу. Варто зауважити, що ще 2000 року у Львові побачив світ бібліографічний покажчик "Стефанія Павлишин" [2], а також збірник наукових статей на пошану С. Павлишин "Syntagmaton" [5].

Мета статті полягає у розкритті важливості появи такого видання про відому вчену-музикознавця, яке стало потужним внеском до скарбниці української культури, і його ширшого розповсюдження в Україні та за кордоном.

Вклад основного матеріалу. Стефанія Павлишин – доктор мистецтвознавства, професор Львівської Національної музичної академії імені Миколи Лисенка, народилася 20 травня 1930 року в Коломиї на Станіславщині (тепер Івано-Франківщина) у родині залізничного урядовця, який був заарештований у 1945 році. Ім'я С. Павлишин пов'язане з відродженням та розкриттям творчості українських композиторів (класиків і сучасників), замовчуваних і нищених тоталітарним режимом, а також ґрунтовним висвітленням малознаної зарубіжної музики різних стилів, течій і формацій.

За роки навчання і спілкування у Львові та Києві зі світочами української музичної культури В. Барвінським, С. Людкевичем, А. Котляревським, П. Козицьким, А. Кос-Анатольським, М. Колессою, за 60 років плідної діяльності С. Павлишин захистила кандидатську дисертацію "Творчість Д.В. Січинського" (березень 1955 року, науковий

керівник П. Козицький) у Київській консерваторії, згодом 1981 року захистила докторську дисертацію на тему "Тенденції розвитку західної музики ХХ ст.", 1983 – отримала звання професора, опублікувала понад 20 монографій про творчість українських і зарубіжних композиторів та виконавців, організувала численні наукові конференції, програми. Досконало володіючи багатьма мовами, С. Павлишин виступає у програмах міжнародних наукових форумів.

Від 1957 року С. Павлишин член Спілки композиторів, у 1992 – 98 рр. голова секції мистецтвознавства, від 1998 – голова секції культурології Західного наукового центру НАН України, член правління Спілки композиторів України, дійсний член НТШ, професор Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка.

Працюючи у педагогічній сфері в Київській (1953 – 1954) та Львівській (1955 – 1985) консерваторіях, виховала гроно нових музикологів, науковців, виконавців, які прославляють нашу музичну культуру як в Україні, так і за кордоном. Як зазначає доктор мистецтвознавства, професор Любова Кияновська: "Один з найважливіших результатів її педагогічної та наукової роботи – те, що вона (Стефанія Павлишин – Л.Ф., О.Н.) створювала в умовах, для цього найбільш несприятливих, важких і ворожих, об'єктивний неупереджений образ музичної культури минулого і сучасності, що, в свою чергу, дозволило її учням не загубити свою національну, європейську, сучасну ідентичність і в нових умовах соціально-історичного розвитку гнучко застосувати ті наукові засади, які вони вивчили із "школи Павлишин" [4, 26].

У науковому доробку С. Павлишин: монографії про українських композиторів – "Д.В. Січинський: Нарис про життя і творчість" (К., 1956), "Станіслав Людкевич" (К., 1974), "Денис Січинський" (К., 1980), "Валентин Сильвестров" (К., 1989), "Василь Барвінський" (К., 1990), "Мар'ян Кузан" (Львів, 1993), "Історія однієї кар'єри": [Про І. Маланюк] (Львів, 1994), "Ігор Соневицький" (Львів, 1995; 2005), "Олександр Барвінський" (Львів, 1997), "Перша українська композиторка Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукачівна" (Львів, 2004), "З неопублікованого: збірка статей" (Львів, 2010); видання про творчість зарубіжних композиторів – "Місячний П'єро" А. Шенберга" (К., 1972), "Чарльз Айвз: [1874-1954 рр.]" (К., 1973; М., 1979), "Про деякі тенденції розвитку сучасної зарубіжної музики" (К., 1976), "Зарубежная музыка XX века. Пути развития. Тенденции" (К., 1980), "О путях

розвитку сучасної західної музики” (Єреван, 1981), “Арнольд Шенберг” (Москва, 2001), навчальний посібник “Музика двадцятого століття” (Львів, 2005), “Американська музика” (Львів, 2007). У 2010 році в упорядкуванні С. Павлишин вийшли збірки спогадів “Спогади про Станіслава Людкевича” і “Тиха музики молитва. Спогади про Ігоря Соневицького”, до яких увійшли захоплюючі й докладні матеріали.

Патріотичні, громадянські й професійні засади С. Павлишин, походження зі славного роду Барвінських спонукали дослідницю ще від важких 1970-х років до праці у справі відродження й реабілітації імені та творчості видатного українського композитора Василя Барвінського, відновлення пам’яті цілого славетного роду. Як зазначав відомий музикознавець св. п. Роман Савицький-мол. у рецензії на перше видання бібліографічного довідника: “До її особливо сміливих виступів належать численні статті, сценарії та звернення в справі нелегкої та штучно гальмованої реабілітації великого композитора-мученика Василя Барвінського. Річ-бо в тім, що бути сміливим та оригінальним автором-музикознавцем в Нью-Йорку чи в Торонто – заслуга не така вже й велика. Тим більше треба цінувати заходи С. Павлишин в обороні доброго імені цієї безконечно доброї людини і мистця...” [1]. У доробку С. Павлишин монографії про Олександра і Василя Барвінських, перше видання фортепіанних творів В. Барвінського (1988) до сторіччя від дня народження композитора, численні статті, виступи з доповідями, організація концертних програм і телепередач.

Нове видання довідника “Стефанія Павлишин у своїх працях і висловах сучасників”, дбайливо упорядковане Маргаритою Кривенко і Надією Письменною під загальною редакцією Роксолани Мисько-Пасічник – вихованцями С. Павлишин, відображає основні події у житті та науково-педагогічній діяльності вченої. У статті від упорядників скрупульозно розкриваються завдання, які вони перед собою ставили, працюючи над книжкою та висловлюються сподівання, що “пропоноване видання сприятиме популяризації доробку вченої, а також прислужиться дослідникам-музикознавцям, студентам музичних і педагогічних закладів, усім, хто цікавиться науково-культурним життям нашого краю” [4, 8]. Видання вирізняється чіткою структурою і перший розділ містить “Автобіографічну довідку”, якій передують графічна вставка “Родоводу Барвінських” і дві ґрунтовні статті: кандидата мистецтвознавства Дагмари Дувірак “Парадигма життя та творчої енергії духу

вченого-музикознавця”, де розлого висвітлюється творчий шлях С. Павлишин, характеризуються її науково-педагогічні здобутки; доктора мистецтвознавства Л. Кияновської “Львівська музикознавча школа і наукові концепції Стефанії Павлишин”, яка чітко узагальнює місце і роль дослідниці у львівському музикознавстві та окреслює “знаковість” постаті С. Павлишин у розвитку цієї регіональної школи. Перша частина збірника увібрала в себе друкований доробок (окремі видання, статті, рецензії, інтерв’ю) С. Павлишин за 1955 – 2005 роки, літературу про дослідницю (хронікальні матеріали, публікації з покликанням на праці С. Павлишин) – 664 позиції. На завершення першого розділу упорядники подали індекси імен та періодичних видань, використаних у бібліографії, які суттєво збагатили видання.

Друга частина також містить дві заголовні публікації. У статті професора Л. Кияновської “Стефанія Павлишин”, написаній до 80-річчя вченої-музикознавця і опублікованій у першому числі журналу “Українська музика” у 2011 році, детально розкрито життєвий шлях С. Павлишин, подано аналіз її окремих монографічних праць, висвітлено зв’язки з зарубіжними науковцями, виступи у програмах міжнародних форумів. Авторка статті справедливо стверджує, що “серед найважливіших тем наукових праць Стефанії Павлишин особливе місце займають проблеми сучасної композиторської творчості у всіх можливих аспектах – історико-соціальному, естетичному, філософському, в ракурсі композиторської техніки” [4, 138]. Стосовно видань останнього десятиріччя, присвячених творчості Станіслава Людкевича (2010), Ігоря Соневицького, музиці двадцятого сторіччя (2005), американських композиторів (2008), збірки статей “З неопублікованого” (2010), Л. Кияновська зазначає, що вони “свідчать про ще дуже значний науковий потенціал авторки, як і про її постійну спрямованість на відкриття нових музичних континентів” [4, 140]. Провідною думкою публікації кандидата мистецтвознавства Ірини Чернової-Строй “Незалежний стиль професора” стало твердження, що “принциповість наукових поглядів та переконань і, разом з тим, доброзичливість, справедливість, намагання знайти у кожного щось найцінніше, найважливіше, відкрити іскру таланту – вивищують авторитет Стефанії Стефанівни” [4, 142].

До другої частини ввійшли публікації С. Павлишин у 2006 – 2015 роках, серед яких: окремі видання, статті, рецензії, інтерв’ю, упорядкування,

редагування і рецензування. Велике зацікавлення викликає підрозділ “Література про Стефанію Павлишин”, який містить перелік публікацій, присвячених дослідниці, хронікальні матеріали, публікації з покликанням на праці вченої та бібліографічні джерела, в яких зареєстровано статті С. Павлишин та літературу про неї [2]. Варто наголосити, що ці підрозділи як у першій, так і в другій частині ановані – супроводжуються детальним описом звернень різних авторів до імені і публікацій С. Павлишин, із посторінковими вказівками, що вказує на ґрунтовну працю редакторів-упорядників. Virізняється також підрозділ “Виступи С. Павлишин на конференціях, симпозіумах, конгресах”, проте складається враження його часткової неупорядкованості. Знаючи науково-творчу натуру С. Павлишин, можемо стверджувати, що у збірнику подано неповний перелік виступів, адже тільки у Дрогобичі впродовж 1996 – 2015 років С. Павлишин виголосила понад десять доповідей (під час надання імені Василя Барвінського Дрогобицькому музичному училищу (1996), як член журі конкурсу піаністів ім. В. Барвінського, на презентаціях видань у Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І. Франка: “В. Барвінський. Три прелюдії для фортепіано” (ред.-упор. Л. Філоненко, 2007), “Д. Січинський. Фортепіанні твори” (ред.-упор. О. Німилевич, 2007), збірників наукових статей, присвячених творчості В. Барвінського (ред.-упор. В. Грабовської, 2004, 2008, 2012), у програмі Всеукраїнської конференції до 120-річчя від дня народження В. Барвінського (2008), лекція під час церемонії урочистого вручення професору С. Павлишин звання Почесного доктора Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка у 2014 році). І таких незафіксованих доповідей чи лекцій вченої у програмах різноманітних конференцій та урочистостей як в Україні, так і за кордоном напевно чимало. Завершується друга частина розгорненим науково-допоміжним апаратом, який сприяє миттєвому орієнтуванню у великому обсязі інформації.

У Додатках подано рецензії на різні видання вченої та статті про С. Павлишин пера В. Задерацького, І. Мацієвського, Л. Грабар,

І. Севериної, І. Строй, М. Загайкевич, Л. Теодорович, Л. Кияновської, В. Нагірного, які доповнюють творчо-науковий образ музикознавця. З фрагментів листів, спогадів, роздумів про дослідницю чітко проступають найяскравіші її риси як педагога, науковця, колеги і подруги та сердечність і повага авторів дописів. Фотодокументи (блок світлин, обкладинки видань С. Павлишин, копії афіш) у збірнику стали зразком солідного об’єктивного представлення детальних фактів із життя і творчості доктора мистецтвознавства Стефанії Павлишин. Вміщено тут також і обкладинку буклету, опублікованого з нагоди присвоєння С. Павлишин звання Почесного доктора Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (травень 2010 року, урочисте вручення – 15 травня 2014 року)[3].

Висновок. Отже, сьогодні, на тлі стрімкого розвитку інформаційних запитів спільноти, видання біо-бібліографічного характеру, зокрема, персональні покажчики вчених стали важливим джерелом з історії розвитку української науки, вони також є вагомим джерельною базою наукових досліджень. Таким є і довідник про мистецтвознавця С. Павлишин. Це видання, яке детально висвітлює життя та окреслює наукові пошуки і досягнення, пріоритети досліджень провідної української вченої, узагальнює її внесок до української і світової музикознавчої думки і стало правдивим науковим підґрунтям у вивченні особистості дослідниці – її методики, відкриттів, створення наукової школи тощо.

1. Савицький Р.-мол. Харизма музикознавця / Роман Савицький-мол. // Наше життя. – 2001. – вересень. – С. 9.

2. Стефанія Павлишин: Бібліографічний покажчик. – Л.: ЛДОНУНБ, 2000. – 68 с.

3. Стефанія Павлишин у своїх працях і висловах сучасників. – Львів: БаК, 2005. – 158 с.

4. Стефанія Павлишин у своїх працях і висловах сучасників / [упоряд.: М. Кривенко, Н. Письменна; ред. Р. Мисько-Пасічник]. – Львів: Растр-7, 2015. – 316 с., іл.

5. Syntagmatіon: Збірник наукових статей на пошану доктора мистецтвознавства, професора С. Павлишин. – Л.: Сполом, 2000. – 172 с.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2016

